

ISSN 1400-5719

Rapport RL 2002:25

Olycka med en flygskärm i Kode, O-län, den 4 augusti 2002

Dnr L-059/02

SHK undersöker olyckor och tillbud från säkerhetssynpunkt. Syftet med undersökningarna är att liknande händelser skall undvikas i framtiden. SHK:s undersökningar syftar däremot inte till att fördela skuld eller ansvar.

Det står var och en fritt att, med angivande av källan, för publicering eller annat ändamål använda allt material i denna rapport.

Rapporten finns även på vår webbplats: www.havkom.se

Statens haverikommission (SHK) Board of Accident Investigation

Postadress/Postal address

P.O. Box 12538
SE-102 29 Stockholm Sweden

Besöksadress/Visitors

Wennerbergsgatan 10
Stockholm

Telefon/Phone

Nat 08-441 38 20
Int +46 8 441 38 20

Fax/Facsimile

Nat 08 441 38 21
Int +46 8 441 38 21

E-mail Internet

info@havkom.se
www.havkom.se

Luftfartsverket

601 79 NORRKÖPING

Rapport RL 2002:25

Statens haverikommission har undersökt en olycka som inträffade den 4 augusti 2002, i Kode, O län, med en flygskärm.

Statens haverikommission överlämnar härmed enligt 14 § förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor en rapport över undersökningen.

Lena Svenaeus

Sakari Havbrandt

Rapport RL 2002:25

L-059/02

Rapporten färdigställd 2002-11-20

<i>Luftfartyg: typ</i>	Sabra skolskärm
<i>Klass</i>	Flygskärm
<i>Ägare/innehavare</i>	I enskild ägo
<i>Tidpunkt för händelsen</i>	2002-08-04 kl. 2020 i dagsljus <i>Anm:</i> All tidsangivelse avser svensk sommartid (UTC + 2 timmar)
<i>Plats</i>	Kode, O län, (pos 5756N 01151E)
<i>Typ av flygning</i>	Skolflygning
<i>Väder</i>	Enligt SMHI:s analys: vind nordost eller växlande, 5 knop, mycket god sikt, inga moln, temp./daggpunkt +21°C/+ 13°C, QNH 1016 hPa
<i>Antal ombord: besättning</i>	1
<i>Personskador</i>	Allvarliga
<i>Skador på luftfartyget</i>	Inga
<i>Andra skador</i>	Inga
<i>Föraren:</i>	
<i>Ålder, certifikat</i>	21 år, under utbildning
<i>Skärmflygerfarenhet</i>	10-15 backglidningar samt en tandemflygning

Statens haverikommission (SHK) underrättades den 4 augusti 2002 om att en olycka med en flygskärm inträffat i Kode, O län, samma dag.

Olyckan har undersökts av SHK som företrätts av Lena Svenaeus, ordförande, och Sakari Havbrandt, utredningschef.

SHK har biträtts av Jörgen Hammer som operativ expert.

Undersökningen har följts av Luftfartsverket genom Daniel Hummerdal.

Händelseförlopp m.m.

Föraren var under utbildning i skärmflyg och skulle göra sin första ensamflygning. Starten skedde med vinsch och skärmen drog omedelbart ut åt höger. På ungefär 35-40 m höjd uppmanade läraren föraren att styra åt vänster. Föraren tyckte sig styra åt vänster utan någon effekt. Efter ytterligare uppmaningar från läraren styrde han bestämt åt vänster. Skärmen hamnade nu 45 grader ur kurs åt vänster. Vinschföraren minskade på dragkraften för att undvika att skärmen skulle skära ut åt vänster. Läraren uppmanade nu föraren att styra åt höger, vilket han gjorde men för kraftigt. I detta läge kapade vinschföraren linan, då starten uppenbarligen var okontrollerad. Efter det att linan kapats gick skärmen i spinn och slog i marken efter ett varv, varvid föraren landade hårt på fötterna och ramlade framåt. Föraren ådrog sig kotkompression av tre kotor i övergången mellan bröst- och ländrygg.

Utlåtande

Olyckan orsakades av att föraren, till följd av sin begränsade erfarenhet, ej förmådde att kontrollera flygskärmen under startförloppet.

Att styra en skärm under vinschstart kräver, att man korrigerar störningar i rätt tid med rätt storlek på styrutslaget samt att man stoppar rörelsen när man ligger rätt. På grund av dragkraften i linan reagerar inte skärmen på samma sätt som under fri flygning.

Enligt den fastställda utbildningsplanen ska minst en tandemflygning utföras före ensamflygning med vinschstart. Under denna tandemflygning blir det många nya upplevelser. Det är första gången eleven är på flera hundra meters höjd, är med om svängar samt en landningsbedömning från hög höjd. Dessutom är själva vinschstarten i sig en ny relativt dramatisk upplevelse.

SHK ifrågasätter om det på endast en flygning är möjligt ta till sig allt det nya och dessutom förstå hur vinschstarten regleras samt om en elev med en så begränsad erfarenhet kan vara redo att på ett säkert sätt göra en ensamflygning med vinschstart.

Rekommendationer

SHK rekommenderar Luftfartsverket att verka för att Svenska Skärmflygförbundet ökar antalet obligatoriska tandemflygningar före ensamflygning med vinschstart (*RL 2002:25 R1*).